

Meetnet Urbane Soorten (MUS)

Nieuwsbrief 4, oktober 2019

Het nationale stadsvogelmeetnet MUS is in 2007 opgezet door Sovon Vogelonderzoek Nederland en Vogelbescherming Nederland om de aantalsontwikkeling en verspreiding van (algemene) broedvogels in bebouwde gebieden goed in beeld te brengen: stad, dorp, buurtschap, industrie, sportvelden, parken etc. Vanaf 2014 maakt MUS deel uit van het Netwerk Ecologische Monitoring en wordt het gefinancierd door het Ministerie van LNV. De resultaten vormen ook een indicator voor de milieukwaliteit van onze directe woonomgeving.

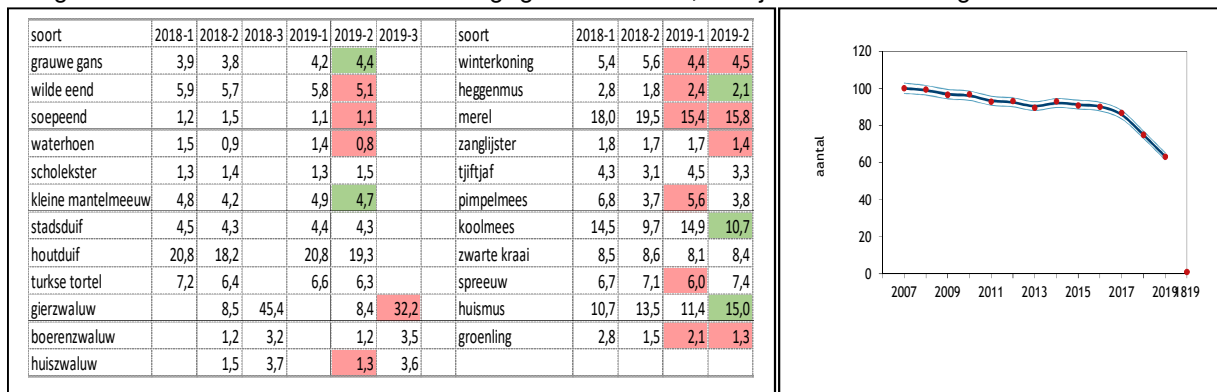
Dertiende seizoen MUS klaar ...

Beste MUS-teller,

De derde telperiode ligt al weer even achter ons. De zomervakantie ook en de bomen kleuren weer prachtig rood en geel. Iets later dan normaal krijg je de vierde nieuwsbrief toegestuurd. Het weer tijdens de derde telling in de avond was over het algemeen gunstig meest droog en zonnig. In vergelijking met vorig jaar is er een lichte toename in het aantal getelde postcodegebieden. Traditiegetrouw worden de eerste indrukken gepresenteerd.

Resultaten

Tijdens de drie tellingen zijn 177 vogelsoorten ingevoerd en 385.268 ex. De algemeenste soorten in aflopende volgorde zijn Kauw, Houtduif, Merel, Gierzwaluw en Huismus. Per route is de Merel het meest aanwezig gevolgd door Houtduif, Koolmees, Ekster en Kauw. Daarnaast zijn ook 18 soorten zoogdieren met een totaal 2948 ex. doorgegeven met Kat, Konijn en Haas als algemeenste.

Figuur 1. (l) Voorlopig gemiddeld aantal per soort per postcodegebied bij de drie tellingen in 2018 en 2019. Groen toename en rood afname van 10% of meer. (r) Landelijke aantalsontwikkeling (index) van de Merel in MUS in 2007-19.

Opvallend is dat meer soorten een afname laten zien dan een toename t.o.v. 2018 (figuur 1). Het gemiddelde aantal dit jaar wordt vergeleken met vorig jaar. Dit geeft al een aardige indicatie hoe de vlag er voor 2019 bijhangt. De Grauwe Gans neemt landelijk nog toe maar in diverse regio's is recent een afname vastgesteld. Door de toename van water in urbaan gebied (bv. voor retentie) met gras en bermen heeft het habitat de soort veel te bieden. Ook dit jaar lijkt de afname van de Wilde Eend niet gestopt. De soort heeft al jaren onze belangstelling en zal het komende jaar in de schijnwerpers door het 'Jaar van'. Het aantal Gierzwaluwen is een stuk lager dan vorig jaar. Hoewel we dat niet zeker weten lijkt het erop dat het veroorzaakt is door de niet-broeders. In Sovon-Nieuws 3 wordt daar op ingegaan. Een aantal soorten die vooral op de bodem foerageren zijn ook in lagere aantallen geteld. Winterkoning, Heggenmus en Merel zijn standvogels en de Zanglijster een korte afstandstrekker. De winter was zacht dus de wintersterfte zal niet opvallend hoog geweest zijn. We hebben wel een lange droge periode achter ons en nog steeds dus wellicht is dat van invloed geweest. De Merel laat vanaf de start van MUS een langzame maar gestage afname zien, dus de soort zat al in zwaar weer. Daarnaast deed het Usutu-virus (vanaf 2016) een flinke duit in het zakje voor de recente afname.

Regionaal zijn er opvallende verschillen met een sterke afname in Limburg en nog geen in Groningen. Ook deze resultaten worden uitgeplozen in de nieuwe Sovon-Nieuws 3. De Tjiftjaf had vorig jaar een sterke afname (laagste index in 12 jaar MUS) maar dit jaar lijkt er weer enig herstel opgetreden. De twee belangrijkste mezen in dorpen en steden hebben een tegengestelde ontwikkeling met een afname bij de Pimpelmees en toename bij de Koolmees. Na jarenlang stabiel was er in de voorgaande vier jaar een afname bij de Huismus. In het afgelopen voorjaar lijkt deze negatieve trend te stoppen. Bij de roofvogels zijn de Buizerd en Torenvalk al jaren de meeste getelde. Dit jaar lijkt de Slechtvalk de Sperwer bijna te passeren (83 om 82 ex) iets wat we tien jaar geleden niet hadden verwacht. De laatste zit al jaren in een neergaande lijn en daar lijkt dit voorjaar geen verandering in te komen. De overige roofvogels zijn in veel schaarser en over het algemeen leuke bijvangsten namelijk Rode Wouw (2), Bruine Kiekendief (11), Blauwe Kiekendief (1), Havik (9) en Boomvalk (16).

Tellingen nog invoeren?

Voor wie de tellingen nog niet heeft ingevoerd vraag ik om dit binnenkort te doen. Het zou jammer zijn als je formulier kwijt raakt en er dus ook geen resultaten zijn. Heb je een telling niet gedaan dan kun je dit ook invoeren met 'niet geteld'. Tellers die geen resultaten en ook geen 'niet geteld' hebben doorgegeven krijgen over een tijdje nog een mail van me ter herinnering.

Overig

Sovon-Nieuws is net uit en deze staat ook op onze website <https://www.sovon.nl/nl/sovonnieuws>. Daarin onder andere een uitwerking van de Merel in MUS tot en met 2019. Ook een bijdrage over de Gierzwaluw in MUS en een vergelijk met de broedresultaten. Als je lid bent van Sovon dan krijg je Sovon-Nieuws thuis gestuurd <https://www.sovon.nl/lidmaatschap>. Wil je het komende winterhalfjaar ook vogelstellen voor Sovon dan zijn de watervogel- en midwintertelling (nieuwe online watervogelcursus!) geschikte projecten en daarnaast de Punt Transect Telling (PTT) in december. De laatste is ook een vijf minuten punttelling zoals MUS. Kijk voor informatie over deze en andere tellingen op <https://www.sovon.nl/nl/vogelstellen>. Tot slot wil ik de Landelijke Dag van Sovon onder de aandacht brengen. Deze is op de laatste zaterdag van november, dit jaar dus op 30 november en weer in Ede <https://www.sovon.nl/nl/ld19>. Ik hoop je daar te zien.

2020

Ik hoop dat het net zo goed bevallen is als veel waarnemers melden in het opmerkingenveld zoals een quote: 'Het was weer erg leuk om te doen. Op naar volgend jaar!' Op de volgende pagina een bloemlezing uit het opmerkingenveld.

Meer informatie: op de MUS-pagina van Sovon <http://www.sovon.nl/nl/mus>
Ook op de Sovon-Facebook & Twitter staan regelmatig berichten over stadsvogels.
Vragen? Wachtwoord vergeten, ga dan even naar de inlog en Wachtwoord vergeten? Medeteller rechten geven neem dan even contact op met
Jan Schoppers, Sovon Vogelonderzoek Nederland
024- 7 410 410, jan.schoppers@sovon.nl of mus@sovon.nl

Veel plezier met andere tellingen en laat me weten wat je boeit!

Jan Schoppers

Voor in je agenda: DRIE TELRONDES IN 2020

*Ochtendronde 1: periode **1-30 april** (eerste weekend zondag 4 en 5 april)
Ochtendronde 2: periode **15 mei-15 juni** (eerste weekend 16 en 17 mei,
telpunten in omgekeerde volgorde tellen)
Avondronde 3: periode **15 juni-15 juli***

De Ochtendrones starten een half uur voor en eindigen tot maximaal twee uur na zonsopkomst en de Avondronde doen vanaf 19.00 uur (bij voorkeur later beginnen) tot zonsondergang.

Quotes van MUS-tellers bij de derde telperiode:

Erg leuk waren de adult Slechtvalk met 2 juv op de watertoren.

bij telpunt 6 waaide het zo hard dat we niet veel konden horen. Voor de meeste telpunten geldt dat het verkeer storend werkte.

Wat een stilte!!! Bewolkt met af en toe wat miezer, 16 graden bij NNW4.

mooie cumulus wolken hier en daar ... Eigenlijk geen vuiltje aan de lucht zou je zeggen. Bijna geen Gierzwaluwen.... 3

Ongunstige weersomstandigheden, koud, bewolkt, vrij harde wind welke later ging liggen. veel gierzwaluwen!!

Leuk was wel dat bij telpunt 8 ineens 3 jonge groene spechten in het gemaaide grasland zaten en rustig op zoek waren naar eten! Dit jaar voor het eerst geen blauwborst.

Goede weersomstandigheden en weer samen geteld met mijn dochter (9 jaar oud)!

Op telpunt 8 trof ik een familie witte kwik foeragerend aan. Erg leuk!

Expres een dag/avond afgewacht dat het niet zo loeiheet was; die hitte is gewoon niet prettig en daarnaast liggen alle vogels dan ook te hijgen in de bosjes, en zitten alle bewoners lekker buiten, klaar voor een praatje. Dat was vorig jaar echt een ramp. Nu waren de vogels best actief, en de bewoners lekker binnen.

Geteld tijdens halve finale WK damesvoetbal, meeste straten waren uitgestorven zonder verkeer. Nog nooit zo weinig merels: slechts 7.

Op telpunt 1 zagen we een echtpaar fuut plus een groot jong. We hoorden hier ook een aanhoudende felle roep, die wij niet konden thuisbrengen. We hebben het geluid opgenomen. We hebben het geluid gevonden: de bedelroep van donsjongen van de fuut. We vonden dit wel wat vreemd, omdat de futen al een groot jong bij zich hadden. De boeken erbij en ja, twee nesten komen wel eens voor bij de fuut. We zijn de dag erop nogmaals naar de futen gaan kijken en dit keer zagen we inderdaad twee kleine pullen zwemmen en daarna op de rug van mama kruipen. Een passerende buurtbewoner wist te vertellen dat ze inderdaad een tweede nest hadden. Leuk!

Teleurstellend aantal Gierzwaluwen. Zou dat iets te maken hebben met het groot aantal huizen dat momenteel gerenoveerd wordt. Ik heb in ieder geval één duidelijk bewijs dat er een nest verdwenen is door die renovatie.

Op telpunt 1 bij het malieveld alles afgesloten ivm veteranendag dus op gepaste afstand wat kraai- en meeuwveteranen waargenomen.

Bij telpunt 1 zag Ella dat er een sperwerman om mij heen was gevlogen en iets verderop in de straat een huismus het leven uit hielp. Ik had het zelf niet gezien. Toch goed als je met zijn tweeën bent. Bij telpunt 5 waren 2 mannen zwarte roodstaart aan het indruk maken op een vrouwtje. Ze waren daar zo druk mee bezig dat het schouwspel zich vlak voor ons afspeelde wat de telling weer extra leuk maakte.

In de gierzwaluwtil bij telpunt 1 5 nestruimten in gebruik. Het duurde even tot de gierzwaluwen er zin in hadden en naar beneden kwamen. Maar zeker bij het laatste punt pakten ze nog even goed uit.

Bij telpunt 7 hoorde ik de gedurende 5 minuten tellen alleen een Koolmees. Maar na afloop van die 5 minuten werd ik opgeschrikt door luid gekrijs. Een Gaai werd geslagen door een Havik. Ik stond tussen twee bomen en de Havik leek van mij te schrikken toen zij mij zag, waardoor de Gaai kon ontsnappen.

In het water binnen 1183 zagen we een moeder kuifeend met 6 jongen. Leuk dat ze zelfs in het binnenwater van de stad voorkomen en hun jongen grootbrengen.

Leukste was toch wel het roepende Haviksjong bij punt 5. Het schudden van ganzeneieren is niet in heel Rijswijk gebeurt, getuige de grote groep Canadese Ganzen bij punt 2.

Punt 10) NIJLGANS een paar keer geteld, maar het paar heeft toch echt 9 jongen; SCHOLEKSTER paar met 1 jong, gekleurrd met BRY-OUB2 (voer ik nog in in Wadertrack, ringer is Martin van de Reep, deze dakscholeksters hebben daar in de buurt gebroed); 11) 's avonds is het winkelcentrum uitgestorven, dus ook geen kauwtjes en stadskuiven - jammer dat de ijssalon net ging sluiten :-). Het was weer een mooi MUS seizoen, jammer dat het er weer op zit, maar tot 2020!

hoi Jan, alweer de laatste van het seizoen. Op naar 2020!